

PK 44. szám *

A bíróság a kártérítés módjának megállapításánál nincs kötve a felek kérelméhez, ebben a vonatkozásban tehát a kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesül.

A jogellenes károkozónak az általa okozott kárt - hacsak az elvárhatóság bizonyításával nem tudja magát kimenteni - a károsult részére meg kell térítenie.

A bíróság a felelős személyt a kár egy részének megtérítése alól csak a Ptk. 338. §-ának (2) bekezdésében megállapított feltételek esetén, tehát kivételesen mentesítheti.

A kártérítési kötelezettség azt jelenti, hogy a felelős személynek a károsultat olyan helyzetbe kell hoznia, amilyenben a károsodás előtt volt.

Ez a cél kétféle módon érhető el, mégpedig vagy az eredeti állapot helyreállítása, vagy pedig a kár megtérítése útján.

A Ptk. 355. §-ának (1)-(3) bekezdésében foglalt rendelkezések a felelősségnek ezt a két módját szabályozzák, elsődleges módnak azonban az eredeti állapot helyreállítását tekintik.

A kárért felelős személy tehát elsősorban az eredeti állapot helyreállítására köteles, míg kártérítésre a 355. § (1) bekezdése értelmében csak akkor kötelezhető, ha az eredeti állapot helyreállítása nem lehetséges, vagy a károsult a helyreállítást alapos okból nem kívánja.

A kár megtérítése történhet pénzben vagy természetben.

Ha az eredeti állapot helyreállítására az előbb említett okból nem kerülhet sor, a kártérítés elsődleges módja a pénzbeli megtérítés, míg a természetben való megtérítés kivételes. Ez ugyanis a Ptk. 355. §-ának (2) bekezdése szerint csak akkor alkalmazható, ha a körülmények a kártérítésnek ezt a módját indokolják. A törvény szövege szerint a kárnak természetben való megtérítése különösen akkor lehet indokolt, ha a kártérítés tárgyát a károkozó maga is termeli, vagy az egyébként rendelkezésre áll.

Bármilyen módon történjék is azonban a felelősségre vonás, az csak akkor válik teljessé, ha a károsult olyan helyzetbe jut, amilyenben a károkozás előtt volt.

A Ptk. felelősségi rendszerének az a célja, hogy a károsultat a károsodás előtti helyzetbe hozza, abban a kérdésben azonban, hogy ez a cél milyen eszközökkel érhető el, a döntés jogát már a bíróságra bízta.

A károsultnak tehát a Ptk. 355. §-ának (1)-(3) bekezdésében szabályozott módozatok között nincs választási joga, legalábbis olyan értelemben, hogy ehhez a bíróság kötve volna.

Minthogy a felelősség elsődleges módja az eredeti állapot helyreállítása, ezt követő sorrendben pedig a kárnak pénzbeli megtérítése, a bíróságnak akkor is vizsgálnia kell a Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése alkalmazhatóságának feltételeit, ha a károsult a kártérítésnek a 355. § (2) és (3) bekezdésében megállapított módját kéri alkalmazni. A bíróság tehát a Ptk. 355. §-a (2) és (3) bekezdésében károsult által kért alkalmazása helyett a 355. § (1) bekezdését - és fordítva - is alkalmazhatja. A 355. § (2) és (3) bekezdésének alkalmazása körében pedig a pénzbeli kártérítés helyett a természetbeni kártérítést - és fordítva - választhatja anélkül, hogy e tekintetben a felek kérelméhez a Pp. 215. §-a alapján kötve volna.

A károsult és a felelős személy viszonyának, valamint az eset körülményeinek és a törvényben előírt szempontoknak a figyelembevételével azt a kártérítési módot kell alkalmazni, amely a teljes jóvátétel elvének gyakorlati érvényesülését a legcsekélyebb sérelemmel és a legeredményesebben

biztosítja.

* Az állásfoglalást a Kúria Polgári Kollégiuma az 1/2014. PJE határozat értelmében az új Ptk. eltérő rendelkezése miatt nem tartotta irányadónak az új Ptk. alkalmazása körében.